

Motion till riksdagen 2005/06:MJ491

av **Sven Bergström (c)** och **Sören Wibe (s)**

Utvärdering av naturreservatspolitiken

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en utvärdering av vad den omfattande avsättningen av skogsmark till naturreservat betytt för biologisk mångfald men också för ekonomi och arbetstillfällen.

Motivering

Under det senaste året har en alltmer intensiv debatt tagit fart runt om i landet om klokskapen med den omfattande avsättningen av skogsmark till naturreservat. I miljömålspropositionen som regeringen presenterade 2001 sattes målet under rubriken "Levande skogar" att utöka arealen av naturreservat till 900 000 ha fram t.o.m. 2010 (jämfört med 1990 års nivå).

Miljömålskommittén som utarbetade förslaget ansåg att tidigare fattat beslut om ytterligare 800 000 ha borde höjas till 900 000 ha om miljö kvalitetsmålet att bevara den biologiska mångfalden skulle klaras inom en generation. Statens ansvar för skydd uppskattas till ca 400 000 ha. Delmålet förutsatte ett frivilligt ansvarstagande för skydd av minst 500 000 ha skogsmark. Enligt regeringens bedömning bör 320 000 ha avsättas som naturreservat, 30 000 ha som biotopskyddsområde och 50 000 ha skyddas genom naturvårdsavtal.

Omfattande insatser har gjorts främst av företrädare för länsstyrelser och Skogsvårdsstyrelsen och en rad åtgärder har vidtagits för att nå delmålet till 2010. Naturreservat har ansetts utgöra ett viktigt instrument för att nå det övergripande målet att bevara biologisk mångfald i skogskapet. Från 1999 och fram till 2004 har 71 845 ha produktiv skogsmark skyddats genom köp och intrångsersättning för att avsättas som naturreservat.

I miljömålspropositionen från 2001 uppskattades den statsfinansiella kostnaden för att nå alla delmål under miljö kvalitetsmålet till totalt ca 9,7 miljarder kronor under perioden 2001–2010. Kostnaderna (för köp- och intrångser-

Fel! Okänt namn på

sättning) för naturreservatsbildning tas av anslaget för biologisk mångfald. Detta anslag disponeras för insatser för att bevara och restaurera värdefulla naturmiljöer och biologisk mångfald med särskild inriktning på frågor om områdesskydd, artbevarande, naturvårds- och fastighetsförvaltning samt kalkning av sjöar och vattendrag. Anslaget för biologisk mångfald var 2004 1,66 miljarder kronor, 2005 1,67 miljarder kronor och för 2006 föreslås det i BP 2006 bli 1,92 miljarder kronor, med en föreslagen ytterligare förstärkning på 77 miljoner kronor från 2007 och ytterligare 44 miljoner kronor från 2008.

Staten satsar således mycket pengar för att genom reservatsbildningar bevara den biologiska mångfalden. Samtidigt växer frågetecknen kring om denna massiva satsning verkligen är rätt metod och bästa sättet att använda pengarna för att nå uppsatta mål om biologisk mångfald.

Enligt jägmästaren och sedermera rektorn för Skogshögskolan numera professor emeritus Mårten Bentz vid Växjö universitet är miljardrullningen till reservaten ett stort slöseri med pengar. Enligt Bentz är samhällets kostnader årligen många miljarder högre än de officiella beräkningarna. Han hävdar dessutom att genom internationellt samarbete kan hotade arter skyddas till en bråkdel av dagens kostnader.

Flertalet av de arter som artdatabanken beskriver som hotade i Sverige är vanliga i andra länder. Då är de i själva verket inte alls hotade. En svamp eller lav bryr sig inte om nationsgränser. Vi måste samarbeta över landsgränserna och se biologisk mångfald som en internationell fråga, hävdar den hängivne botanikern Bentz.

På flera håll i landet har hanteringen av planerade naturreservat lett till starka konflikter mellan myndighetsföreträdare och skogsbrukare. Många skogsägare har en mycket starkt känslomässig relation till sina skogar. Med känsla och omsorg har de förvaltat sina skogar från generation till generation. Resultatet har blivit både god virkesproduktion men också höga naturvärden. Dessa skogsägare upplever det som ett starkt misstroende när nu statliga myndigheter med tvångsmetoder tar ifrån dem skogarna för att göra naturreservat av deras livsgärning. Detta i synnerhet som många av skogsägarna på eget initiativ arbetar med s.k. gröna planer där man betonar ansvarsfull naturhänsyn och avsätter betydande arealer med preciserade naturvårdsmål.

Situationen blir inte mindre ansträngd när länsstyrelsen på sina håll använder uniformerad polis för att kommunicera med skogsägare och meddela omedelbara förbud att arbeta i egen skog. Andra liknande exempel gör oss bekymrade över relationen och tonläget mellan medborgare och myndigheter i vårt demokratiska moderna samhälle.

En ytterligare aspekt på denna fråga är effekterna på ekonomi och sysselsättning för berörda områden, men också för landet som helhet. Enligt en analys av Skogsvårdsstyrelsen 2004 betyder planerna på nya reservat i Jämtland och Västernorrland på ett bortfall i avverkad virkesvolym på 165 000 kubikmeter respektive 150 000 kubikmeter. Ekonomiskt betyder bortfallet av virke från dessa båda län över 300 miljoner kronor i minskade exportintäkter. Mätt i minskade arbetstillfällen för de båda länen tillsammans betyder reservaten ca 300 förlorade arbetstillfällen. En uppskattning för landet som helhet pekar på 3 000 färre jobb i skogen.

Fel! Okänt namn på

Det finns alltså utifrån många olika utgångspunkter anledning att fundera på om den omfattande avsättningen av skogsmark till naturreservat är välbetänkt och rimlig. Det är åtminstone nödvändigt, enligt vår mening, att göra en ordentlig utvärdering av naturreservatspolitiken både vad gäller syftet att bevara höga naturvärden och biologisk mångfald, men också utifrån vilka effekter denna politik får på ekonomi och sysselsättning i berörda områden och för landet som helhet. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 4 oktober 2005

Sven Bergström (c)

Sören Wibe (s)